

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Ι

Ενότητα 2: Τα στάδια της μετάφρασης – Οι ρόλοι
του μεταφραστή

Ελπίδα Λουπάκη
Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Τα στάδια της μετάφρασης Οι ρόλοι του μεταφραστή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα 2^{ης} ενότητας

1. Τα στάδια της μετάφρασης

Α' στάδιο: Κατανόηση

Β' στάδιο: Αναδιατύπωση

Γ' στάδιο: Έλεγχος ποιότητας

Δ' στάδιο: Επαλήθευση

2. Οι ρόλοι του μεταφραστή

1. Προ-μετάφραση (pre-translation)

2. Έρευνα-Τεκμηρίωση

3. Αναζήτηση Ορολογίας/ Φρασεολογίας

4. Μετάφραση

5. Αναθεώρηση

6. Επιμέλεια

7. Επιμέλεια μηχανικής μετάφρασης (Post-editing)

8. Μορφοποίηση

9. Διαχείριση έργου (Project Manager)

Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με τα διάφορα στάδια της μεταφραστικής διαδικασίας.
- Κατανόηση των διαφορετικών ρόλων του μεταφραστή

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τα στάδια της μετάφρασης

A. Κατανόηση (1/3)

Το πρώτο στάδιο για κάθε μετάφραση είναι η **κατανόηση** του πρωτότυπου κειμένου.

Για να επιτευχθεί η κατανόηση, ο μεταφραστής θα πρέπει:

1. Να διαβάσει το κείμενο στο σύνολό του (ιδίως για κείμενα περιορισμένης έκτασης).
2. Να εντοπίσει τις επικοινωνιακές του παραμέτρους (πομπός, δέκτης, μέσο, στόχος, κτλ.).
3. Να υπογραμμίσει κάποιες λέξεις-κλειδιά, στις οποίες συνοψίζεται το βασικό νόημα του κειμένου.

A. Κατανόηση (2/3)

Έλεγχος ορθότητας :

- Αυτό που καταλάβαμε διατηρεί τη λογική συνοχή του κειμένου; (κειμενική πραγματικότητα)
- Αυτό που καταλάβαμε είναι συμβατό με τις γνώσεις μας για τον κόσμο; (εξωγλωσσική πραγματικότητα)

Αν η απάντηση σε μία από αυτές τις δύο ερωτήσεις αφήνει αμφιβολίες, ο μεταφραστής θα πρέπει να διαβάσει εκ νέου τα προβληματικά σημεία του κειμένου για να τα καταλάβει.

Παράδειγμα

- Σε κείμενο για καφετιέρα εσπρέσσο βρίσκουμε τον όρο «détartrage».
- Μία από τις πιθανές αποδόσεις του στην ελληνική είναι «απολέπιση», ωστόσο η γνώση της εξωγλωσσικής πραγματικότητας μας επιτρέπει να καταλάβουμε ότι ο όρος απολέπιση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μία μηχανή του καφέ.

A. Κατανόηση (3/3)

- Υπάρχει η αρχή που ο Daniel Gile ονομάζει « *the-author-is-no-fool* ».

Δηλαδή όταν δεν καταλαβαίνουμε κάτι δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι ο συγγραφέας έχει κάνει λάθος!

Για την καλύτερη κατανόηση:

- Αναζητούμε τον άγνωστο όρο ή έκφραση σε μονόγλωσσα λεξικά στη γλώσσα πηγή.
- Ψάχνουμε επιπλέον πληροφορίες για το αντικείμενο που θα μας βοηθήσουν να καταλάβουμε το γενικότερο πλαίσιο, είτε στη γλώσσα πηγή είτε στη γλώσσα στόχο.

B. Αναδιατύπωση (1/2)

Η αναδιατύπωση θα πρέπει να γίνεται στο επίπεδο της πρότασης και όχι στο επίπεδο της λέξης.

Αυτό σημαίνει ότι δεν μεταφράζουμε λέξη προς λέξη, Γιατί κάτι τέτοιο στερεί συχνά από το μετάφρασμα τη φυσικότητα και τη ροή του.

Παράδειγμα:

Déscriptif de la recette

Περιγραφή της συνταγής $\neq$ εκτέλεση

B. Αναδιατύπωση (2/2)

Ανάληψη ευθυνών

- Ο μεταφραστής δεν θα πρέπει να κρύβεται πίσω από την κατά λέξη μετάφραση. Μία τέτοια επιλογή είναι άτολμη και η μετάφραση προβληματική. Κάποιες απώλειες στο μετάφρασμα είναι αναμενόμενες αρκεί να αντισταθμίζονται.

Γ. Έλεγχος ποιότητας (1/2)

- Ελέγξτε την αποδοχή της μετάφρασης ως αυτόνομου εκφωνήματος στη γλώσσα στόχο, χωρίς να ανατρέχετε στον πρωτότυπο.
- Ελέγξτε την διαύγεια του μεταφρασμένου κειμένου, την ορθότητά του σε λεξιλογικό, μορφοσυντακτικό, υφολογικό επίπεδο.
- Ελέγξτε το πληροφοριακό φορτίο του μεταφράσματος σε σύγκριση με το πρωτότυπο (σύνολο πληροφοριών, ακρίβεια πληροφοριών).

Γ. Έλεγχος ποιότητας (2/2)

- Αν κάποια από τις παραμέτρους δεν ικανοποιείται, ο μεταφραστής θα πρέπει να προσπαθήσει να επαναδιατυπώσει το τμήμα του κειμένου που εμφανίζει την οποία αδυναμία.
- Μετά την αναδιατύπωση, ο μεταφραστής ελέγχει εκ νέου το εκφώνημα με βάση τα κριτήρια που ορίστηκαν προηγουμένως.

Δ. Τελική επαλήθευση

- Ένα μετάφρασμα που μπορεί να είναι αποδεκτό στο επίπεδο της λέξης ή της φράσης ενδέχεται να εμφανίζει υφολογικές αποκλίσεις σε επίπεδο κειμένου. Στο στάδιο αυτό, ελέγχονται υφολογικές αδυναμίες του μεταφράσματος όπως για παράδειγμα, επαναλήψεις λέξεων ή εκφράσεων (όταν αυτές δεν συνιστούν ορολογία), μη δικαιολογημένες υφολογικές αποκλίσεις.
- Ένα μετάφρασμα ελέγχεται σε επίπεδο μικροδομής όσο και μακροδομής.

Gile, 2005: 118-119

Οι ρόλοι του μεταφραστή

Ρόλοι του μεταφραστή (1/9)

1. Προ-μετάφραση (pre-translation)
2. Έρευνα-Τεκμηρίωση
3. Αναζήτηση Ορολογίας/ Φρασεολογίας
4. Μετάφραση
5. Αναθεώρηση
6. Επιμέλεια
7. Επιμέλεια μηχανικής μετάφρασης (Post-editing)
8. Μορφοποίηση
9. Διαχείριση έργου (Project Manager)

Ρόλοι του μεταφραστή (2/9)

1. Προ-μετάφραση (pre-translation)

Αυτό το αρχικό στάδιο αφορά τις εργασίες που διενεργούνται πριν την εκπόνηση της μετάφρασης, είτε πρόκειται για μηχανική μετάφραση είτε για μετάφραση που πραγματοποιείται από άνθρωπο.

Κάποιες βασικές λειτουργίες είναι για παράδειγμα :

- Λήψη των προς μετάφραση κειμένων.
- Κατανομή μεταξύ των μεταφραστών.
- Εξαγωγή της ορολογίας.
- Επαλήθευση της μεταφραστικής εντολής σε σχέση με το πρωτότυπο.
- Έρευνα/ τεκμηρίωση.

Ρόλοι του μεταφραστή (3/9)

2. Έρευνα/ Τεκμηρίωση

Διαδικασία που υπεισέρχεται πριν την καθαυτό μετάφραση:

- Αναζήτηση των απαραίτητων για τους μεταφραστές πληροφοριών.
- Εντοπισμός των προβλημάτων που θα πρέπει να επιλυθούν.
- Αναζήτηση των κέντρων πληροφόρησης.
- Έρευνα για έγγραφα, βάσεις δεδομένων, ιστοσελίδες, ειδικούς στο πεδίο, και κάθε άλλη πηγή που μπορεί να βοηθήσει στη μετάφραση.

Ρόλοι του μεταφραστή (4/9)

3. Ορολόγος

Τα καθήκοντά του περιλαμβάνουν :

- Εντοπισμός όλων των διαθέσιμων ορολογικών πόρων.
- Εντοπισμός των πληροφοριοδοτών που θα μπορούν να απαντήσουν στα ορολογικά ζητήματα.
- Δημιουργία μεταφραστικών μνημών και ενημέρωση.
- Σύνταξη λεξικών/ γλωσσάριων πριν τη μετάφραση.
- Ενημέρωση των μεταφραστών για τις ορολογικές νόρμες και τους νεολογισμούς.
- Ενημέρωση των μεταφραστών σε θέματα ορολογίας.

Ρόλοι του μεταφραστή (5/9)

4. Εδικός σε θέματα φρασεολογίας

Συνήθως ο ορολόγος αναλαμβάνει και τη φρασεολογία.

5. Μεταφραστής

Στο μοντέλο κατανομής των ρόλων ο μεταφραστής είναι το άτομο που αναλαμβάνει την απόδοση από τη γλώσσα πηγή στη γλώσσα στόχο, στηριζόμενος σε μεγάλο βαθμό στο έργο της προ-μετάφρασης.

ΠΡΟΣΟΧΗ !!!

- Στην πράξη, πολύ συχνά ένας και μόνος άνθρωπος αναλαμβάνει όλους τους ρόλους από τη συλλογή του αρχικού υλικού μέχρι την τελική του παράδοση στον πελάτη.

Ρόλοι του μεταφραστή (6/9)

6. Μετά τη μετάφραση

Πρόκειται για το στάδιο μετά τη μεταφραστική διαδικασία, είτε αυτή έγινε από άνθρωπο είτε αυτόματα.

Ρόλοι του μεταφραστή (7/9)

6.1. Αναθεωρητής

Ελέγχει τη γλωσσική και μεταφραστική ποιότητα χωρίς να κάνει μείζονες διορθώσεις :

- Διορθώνει γλωσσικά προβλήματα (ορθογραφικά, μορφοσυντακτικά).
- Επισημαίνει τα σημεία που του φαίνονται παράξενα.

6.2. Επιμελητής

Διορθώνει, τροποποιεί, επεμβαίνει για να διορθώσει το κείμενο.

6.3. Επιμέλεια μετά από μηχανική μετάφραση (Post-editing)

Ρόλοι του μεταφραστή (8/9)

7.Μορφοποίηση

- Στο στάδιο αυτό εξασφαλίζεται η μορφή του τελικού παραδοτέου, η κωδικοποίηση, ή ο σωστός μορφότυπος όταν πρόκειται για διαφορετικά αρχεία.

8. Πολύγλωσση Έκδοση

- Αφορά κυρίως τεχνικά έγγραφα.

Ρόλοι του μεταφραστή (9/9)

9. Διαχειριστής έργου/ project manager

Αναλαμβάνει τα ακόλουθα καθήκοντα :

- Διαπραγμάτευση με τον εντολέα.
- Πρόσληψη μεταφραστών και άλλων ειδικοτήτων.
- Προσδιορισμός των απαιτούμενων παραδοτέων.
- Χρονικός προγραμματισμός.
- Προετοιμασία των προς μετάφραση κειμένων.
- Προετοιμασία του συνοδευτικού υλικού για τους μεταφραστές.
- Ενημέρωση και παρακολούθηση των μεταφραστών.
- Έλεγχος ποιότητας και κατάθεση.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Daniel G. (2005). *Traduction. La comprendre, l'apprendre. Paris: PUF.*
- Gouadec D. (2002). *Profession traducteur. Paris: Maison du Dictionnaire.*

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ελπίδα Λουπάκη,
«Μετάφραση Γενικών Κειμένων Ι». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.

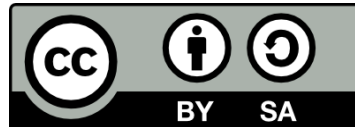
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Χριστίνα Ευαγγέλου>
Θεσσαλονίκη, <εαρινό εξάμηνο 2014-2015>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

